

Halvering uitval en antibioticumgebruik

De X-factor in de bestrijding

van streptokokken

We zijn allemaal op zoek naar de X-factor, die het ons mogelijk maakt streptokokken met succes te bestrijden. De een denkt het geheim te kunnen vinden in het voer, de ander in het drinkwater en weer een ander zweert bij vaccinatie. Hoe u het ook went of keert, één oplossing voor alle varkensbedrijven is er niet. Maar welke oplossingen bieden ons dan op zijn minst de meeste kans van slagen?

NIENKE DIRX, PIM PETERS, Varkensproefbedrijf Sterksel (Wageningen UR Livestock Research)

In 2008 werd het onderzoek 'Bestrijding streptokokken door managementmaatregelen' afgerond. Het Productschap Vee en Vlees (PVV) had een projectteam, bestaande uit onderzoekers van Animal Sciences Group (ASG) van Wageningen UR, medewerkers van het Varkensproefbedrijf Sterksel van ASG/WUR, een dierenarts van het Veterinair Centrum Someren (VCS) en drie varkenshouders, de opdracht gegeven onderzoek te doen naar risicofactoren. Vijftig varkenshouders zijn hiervoor uitgebreid geïnterviewd. Het resultaat: een prachtige checklist met aandachtspunten voor de risicofactoren. Kijk voor de checklist op www.varkensproefbedrijfsterksel.nl onder het kopje 'Links, downloads en filmpjes'. Per onderdeel kan tot in detail per risicofactor ingevuld worden of u hier wel of niet aan voldoet. Zaken waar u niet aan voldoet, dient u te verbeteren, dan is uw streptokokkenprobleem een heel eind opgelost!

Praktijk
In de praktijk werkt het echter helaas niet zo eenvoudig. Varkensproefbedrijf Sterksel heeft hier zelf recent ervaringen mee opgedaan. De afgelopen jaren heeft men op dit bedrijf al aan de hand van deze checklist gezocht naar een juiste aanpak van deze risicofactoren. De ene kon met

meer succes worden aangepakt dan de andere. Neem bijvoorbeeld het overleggen direct na geboorte. Ondanks de vele onderzoeken die op dit gebied worden uitgevoerd, bleek het in de praktijk niet mogelijk hier altijd strikt mee om te gaan. Er moesten toch nog regelmatig (te) veel biggen worden overgelegd. Daarnaast zorgen de extra waarnemingen zoals het vele wegen van individuele dieren voor een extra risico door het intensieve diercontact. Hoe moest men met deze risicofactoren omgaan? Om hier een passend antwoord op te vinden, is met behulp van de begeleidende dierenarts, Rudolf Raymakers van Veterinair Centrum Someren, en Manon

Preventie

Rudolf Raymakers, varkensdierenarts, Veterinair Centrum Someren:

"Het bestrijden van streptokokkeninfecties ligt in de preventie. De belangrijkste zaken die je aan moet pakken zijn de kwaliteit van de geboren big, de biestvoorziening en contactstructuren. Streptokokkeninfecties zijn een belangrijke oorzaak van het gebruik van antibiotica op een varkenshouderij. Bedrijven die met dieren met een hoge gezondheidsstatus (SPF) zijn gestart, merken dat ze heel weinig behandelingen tegen streptokokken hoeven uit te voeren. Daar is nog veel winst te behalen!"

Figuur 1

Uitval door streptokokken op varkensproefbedrijf Sterksel.

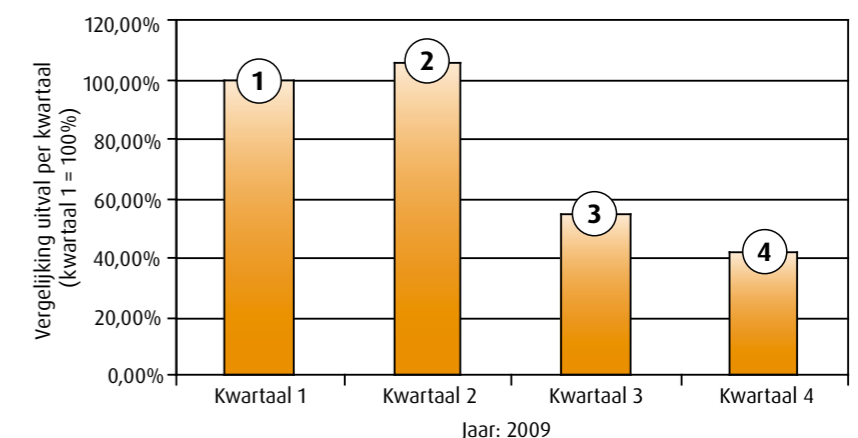


FOTO: MARCEL BEKKEN

Houben van PorQ een cursus streptokokken gevolgd. Doel van de cursus was de streptokokkenchecklist op het eigen bedrijf toepasbaar te maken. En dit is gelukt! De resultaten laten zien dat door het strikt doorvoeren van de checklist het gelukt is de uitval door streptokokken te halveren en het antibioticumgebruik, in dagdosering per gemiddeld aanwezig dier, eveneens met 50 procent omlaag te brengen! (Het kengetal dagdosering per gemiddeld aanwezige zeug (dd/gaz) staat voor hoeveel dagen een gemiddeld aanwezig dier op het bedrijf onder behandeling heeft gestaan van antibiotica. De medicijnen in de zeughouderij worden voornamelijk toegediend aan de gespeende biggen.)

Varkenshouder en personeel

Wat bleek uiteindelijk de X-factor te zijn? De stal en het materiaal waren het in ieder geval niet. De mensen, dus de varkenshouder en zijn personeel, echter wel! De medewerkers van Varkensproefbedrijf Sterksel hebben dit aan den lijve ondervonden. De stalinrichting en de dieren zijn namelijk in de afgelopen jaren niet veranderd. Wat wél is veranderd naar aanleiding van de cursus, zijn de inzichten van de medewerkers en het management. Zo zijn als onderdeel van de cursus onder andere afspraken gemaakt over hoe er wordt overgelegd. Daarvoor heeft men gebruikgemaakt van het overlegsysteem 'PorQsyS' van PorQ. Met dit systeem kan inzichtelijk worden gemaakt hoeveel biggen er zijn overgelegd. Dit overzicht van de over-

gelegde tomen is bruikbaar op het moment van spenen. De tomen die gemengd zijn, kunnen dan gescheiden worden gehouden van de niet gemengde tomen. Daarnaast kan dit overzicht worden gebruikt om het overleggen te evalueren. Is er werkelijk zo min mogelijk overgelegd? Of had het met nog minder gekund?

Andere afspraken die zijn gemaakt naar aanleiding van de cursus, richten zich op de werkvolgorde en het opruimen van de kadavers, een verbeterde handhygiëne, en goede reiniging en desinfectie van materiaal en laarzen. Veel van deze zaken zijn discussabel en flexibel in te vullen. Zo wordt 'strikte' handhygiëne door iedereen anders geïnterpreteerd. Wat belangrijk is, is dat de medewerkers zich bewust zijn van het risico dat de handen vormen. Tijdens de cursus werd dat heel simpel inzichtelijk gemaakt door een paar testjes te doen. Hieruit bleek dat op de handen die net waren afgespoeld met water, meer kiemen werden aangetroffen dan op de handen die droog en op het oog schoon waren en de handen die waren gewassen met desinfecterende zeep. Doordat al deze zaken tijdens de cursus ook werkelijk ter discussie zijn gesteld en onder leiding van een dierenarts is gezocht naar de beste methodes, is er resultaat geboekt. Daarbij vervullen de mensen van de werkvloer een heuse sleutelrol. Zij zijn tenslotte degenen die het moeten doen!

Managementaanpak


Wat is nu die X-factor waarmee we daadwerkelijk kunnen komen tot minder



Had het overleggen met minder gekund?

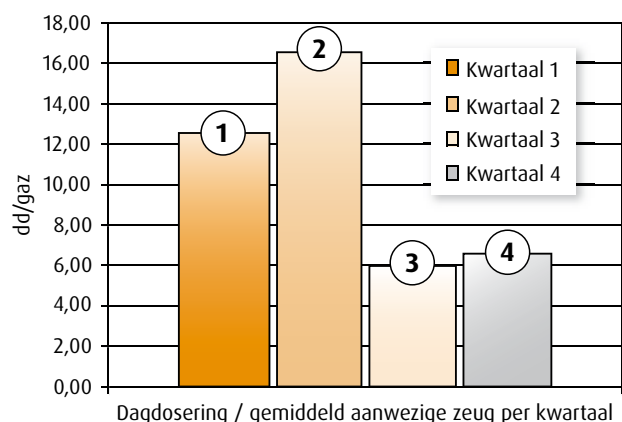
FOTO: MARCEL BEKKEN

streptokokkenproblemen? Toch wel de totale managementaanpak van alle genoemde zaken. Een beetje veranderen in het management heeft namelijk geen zin. Alle medewerkers zullen strikt te werk moeten gaan. Maar de medewerkers kunnen het niet alleen en een extern veterinaire deskundige kan het bedrijf van advies voorzien.

In 2010 wordt door Varkensproefbedrijf Sterksel en Wageningen UR Livestock Research, in samenwerking met de Gezondheidsdienst, het Centraal Veterinair Instituut en het Veterinair Centrum Someren in opdracht van Produktschap Vee en Vlees, het ministerie van LNV en Produktschap Diervoeder een onderzoek uitgevoerd naar 'Transmissie en virulentie van streptokokken type 9' en naar 'Voeding in relatie tot Streptokokken'. 

Figuur 2

Aantal dagdoseringen antibiotica op Varkensproefbedrijf Sterksel, per kwartaal (2009).



Figuur 3

Met het computerprogramma PorQsyS wordt precies bijgehouden hoe de tomen in de verschillende kraamhokken zijn samengesteld.

